

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 142/06-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Báránaya a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti Ing. E. K., B., zastúpenej advokátkou JUDr. V. D., Advokátska kancelária, B., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 125/99 v období po 12. máji 2004, na neverejnom zasadnutí 23. augusta 2006 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 125/99 v období po 12. máji 2004 p o r u š i l základné právo Ing. E. K. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 125/99 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. Ing. E. K. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 Sk (slovom desaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III je povinný zaplatiť náhradu trov konania Ing. E. K. v sume 5 788 Sk (slovom päťtisíc sedemstoosemdesiatosem slovenských korún) jej právnej zástupkyňi, advokátke JUDr. V. D., Advokátska kancelária, B., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 142/06-7 z 10. mája 2006 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť (z 3. februára 2006) Ing. E. K., B. (ďalej aj „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. V. D., Advokátska kancelária, B., pre namietané opätovné porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 125/99, v období po 12. máji 2004.

Splnomocnená právna zástupkyňa sťažovateľky v sťažnosti uviedla: *„Ústavný súd SR nálezom č. II. ÚS 52/04 zo dňa 15. 4. 2004 rozhodol, že právo mojej klientky o. i. vo veci OS Bratislava III č. k. 9 C 125/99 porušené bolo, tomuto súdu prikázal vo veci bez zbytočných prietáhov konať, pričom mojej klientke nepriznal finančné zadosťučinenie s odôvodnením, že voči OS Bratislava III je dostatočným opatrením uloženie povinnosti konať bez zbytočných prietáhov.“*

Z pripojených príloh 1-3 je však nesporné, že toto opatrenie dostatočné nebolo, pretože OS Ba III ďalšie dva roky bez vážnych dôvodov vo veci nekoná, je úplne nečinný,

pričom na svoju sťažnosť z 13. 5. 2005 nedostala moja klientka dodnes odpoveď a súd neprihliadal ani na moje urgencie z 28. 4. 2004, 8. 12. 2004 a 24. 6. 2005, príl. 4-6, hoci mu už ostáva rozhodnúť len o príslušenstve vo výške 1.733 Sk, TK 181 Sk a trovách práv. zast. 3.256 Sk, teda spolu o sumu 5.170 Sk, o ktorú je moja klientka poškodená súdom jeho nečinnosťou. Navrhujem preto, aby ÚS SR vec opätovne prijal na ďalšie konanie, v ktorom vysloví tento nález:

1. Základné právo Ing. E. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 125/99 bolo opätovne porušené.

2. Okresnému súdu Bratislava III sa prikazuje vo veci konať a rozhodnúť bez ďalších zbytočných prieťahov.

3. Ing. E. K. sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10.000 Sk, ktoré je jej OS Ba III povinný zaplatiť v lehote 2 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.

4. OS Ba III je povinný uhradiť Ing. E. K. trovy tohto konania na účet advokátky v lehote 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia.“

V podaní z 13. júna 2006 doručenom ústavnému súdu 15. júna 2006 sťažovateľka prostredníctvom splnomocnenej právnej zástupkyne uviedla, že súhlasí s upustením od verejného ústneho pojednávania v predmetnej veci a vyčíslila výšku požadovanej náhrady trov konania pred ústavným súdom sumou 5 788 Sk.

Na základe výziev ústavného súdu z 1. júna 2006 a z 20. júna 2006 sa k sťažnosti vyjadril okresný súd prostredníctvom svojho predsedu. V liste sp. zn. Spr. 3424/2006 zo 14. júna 2006, doručenom ústavnému súdu 19. júna 2006, predseda okresného súdu uviedol: „... V čase vydania nálezu Ústavného súdu SR č. II. ÚS 52/04 zo dňa 15. 4. 2004 bolo predmetom súdneho konania istina vo výške 1.680,90,-Sk. Táto istina bola navrhovateľom i pod vplyvom súdneho konania dňa 26. 3. 2004 zaplatená a teda v časti súd konanie zastavil. Zároveň navrhovateľka rozšírila svoj návrh o priznanie príslušenstva. Súd uznesením zo dňa 31. 5. 2004 pripustil rozšírenie návrhu.

Vo veci je vytýčený termín pojednávania na deň: 18. 9. 2006.

V prílohe Vám zároveň zasielam spis sp. zn.: 9 C 125/99.“

Listom sp. zn. Spr. 3527/2006 z 26. júna 2006 doručeným 3. júla 2006 predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámil, že súhlasí s prerokovaním sťažnosti sťažovateľky bez nariadenia ústneho pojednávania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu týkajúceho sa posudzovaného konania dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát ústavného súdu sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe predložených listín a obsahu dotknutého spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Sťažovateľka podala 24. júna 1999 na okresnom súde proti Mestskej časti R. (ďalej aj „žalovaný“) návrh na vydanie platobného rozkazu (ďalej aj „žaloba“), ktorým sa domáhala zaplata 1 680,90 Sk s 20 % úrokom od 1. júna 1999 do zaplata, z dôvodu neoprávneného zadržania časti preplatku na nájomnom za užívanie bytu žalovaným ako prenajímateľom a taktiež z dôvodu neoprávneného vyúčtovania nákladov na opravu vykonanú v uvedenom byte.

Žalovaný sa k žalobe vyjadril 14. januára 2000. Okresný súd pojednával vo veci 31. januára 2000. V podaní doručenom okresnému súdu 3. februára 2000 právna zástupkyňa sťažovateľky uplatnila zároveň nárok na náhradu trov konania proti žalovanému.

Okresný súd pojednával vo veci 13. marca 2000 a 28. júna 2000, keď na pojednávaní vyhlásil rozsudok, ktorým žalobu zamietol.

Sťažovateľka podala 1. augusta 2000 proti rozsudku odvolanie, na základe ktorého Krajský súd v Bratislave uznesením sp. zn. 18 Co 299/00 z 22. decembra 2000 rozsudok okresného súdu z 28. júna 2000 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Podaním z 28. mája 2001 doručeným okresnému súdu 29. mája 2001 upravila sťažovateľka petit žaloby v časti týkajúcej sa výšky požadovaného úroku z omeškania (na 17,6 %), ako aj výšky požadovanej náhrady trov konania.

Podaním zo 4. júla 2003 doručeným okresnému súdu 7. júla 2003 rozšírila sťažovateľka prostredníctvom splnomocnenej právnej zástupkyne petit žaloby o zaplatenie 149,40 Sk a zmenila žalobu aj v časti týkajúcej sa požadovaného úroku z omeškania. Zmena návrhu bola listom okresného súdu z 9. marca 2004 zasielaná žalovanému s výzvou, aby sa k nej vyjadril v lehote 5 dní.

Podaním z 23. apríla 2004 doručeným okresnému súdu 26. apríla 2004 zobrala sťažovateľka svoj návrh z časti späť navrhnuć, aby okresný súd v tejto časti konanie zastavil s odôvodnením, že žalovaný v danej časti svoj dlh zaplatil.

Okresný súd uznesením č. k. 9 C 125/99-126 z 31. mája 2004 pripustil zmenu návrhu v zmysle podania sťažovateľky zo 4. júla 2003 doručeného okresnému súdu 7. júla 2003 a listom z toho istého dňa vyzval žalovaného, aby sa vyjadril k návrhu sťažovateľky z 23. apríla 2004. Výzva bola doručená 8. júna 2004 a písomné vyhotovenie rozhodnutia o pripustení zmeny návrhu 22. júna 2004.

Okresný súd listom zo 6. júla 2005 opakovane vyzval žalovaného, aby sa v lehote 5 dní vyjadril k čiastočnému späťvzatiu návrhu sťažovateľkou z 23. apríla 2004. Výzva bola doručená 15. augusta 2005. Žalovaný v podaní doručenom okresnému súdu 31. augusta 2005 súhlasil so späťvzatím návrhu v dotknutej časti.

Zákonný sudca nariadil 27. apríla 2006 vo veci pojednávanie na 18. september 2006. Uznesením č. k. 9 C 125/1999-142 z 11. mája 2006 okresný súd konanie v časti uvedenej

v návrhu sťažovateľky z 23. apríla 2004 doručenom okresnému súdu 26. apríla 2004, zastavil. Predvolania na pojednávanie a písomné vyhotovenie rozhodnutia okresného súdu z 11. mája 2006 boli účastníkom zasielané 8. júna 2006.

III.

3.1 Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov ...“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (napr. I. ÚS 10/98, III. ÚS 29/03).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, III. ÚS 15/03, III. ÚS 28/06).

3.2 Predmetom ústavnej sťažnosti je časť civilného konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 9 C 125/99 v období po 12. máji 2004, t. j. po nadobudnutí právoplatnosti nálezú ústavného súdu č. k. II. ÚS 52/04-27 z 15. apríla 2004, ktorým vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v označenom konaní, prikážuc okresnému súdu, aby v ďalšom priebehu tohto konania postupoval bez zbytočných prietáhov.

Už v náleze č. k. II. ÚS 52/04-27 z 15. apríla 2004 ústavný súd vyslovil, že posudzované konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 9 C 125/99 nemožno kvalifikovať ako „...fakticky ani právne zložitú...“, keďže jeho predmet tvorí „...štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov...“, takže pri „...sústredenom postupe okresného súdu...“ ho „...možno uzavrieť bez zbytočných prietáhov...“. Predmetom posudzovaného konania bola civilná žaloba sťažovateľky na vydanie bezdôvodného obohatenia žalovaným, pričom podľa obsahu podania sťažovateľky z 23. apríla 2004 (čiastočného späťvzatia žaloby a návrhu na zastavenie konania v uvedenej časti) žalovaný časť sťažovateľkou uplatňovanej pohľadávky vo výške žalovanej istiny (1 681 Sk) zaplatil 26. marca 2004. Predmetom sporu v označenej právnej veci zostáva len príslušenstvo sťažovateľkou pôvodne uplatňovanej pohľadávky pozostávajúce z úrokov z omeškania a uplatneného nároku na náhradu trov konania pred okresným súdom.

Ani v období po 12. máji 2004 nebola v posudzovanom konaní zistená žiadna skutočnosť opodstatňujúca zmenu záveru ústavného súdu ohľadne posúdenia skutkovej alebo právnej zložitosti tohto konania v porovnaní s jeho názorom vysloveným v už spomínanom náleze č. k. II. ÚS 52/04-27 z 15. apríla 2004. Posudzované konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 9 C 125/99 teda nemožno hodnotiť ako právne alebo fakticky zložitú vec ani v období po 12. máji 2004.

3.3 Ústavný súd, skúmajúc správanie sťažovateľky v tomto konaní v období po 12. máji 2004, nezistil žiadne okolnosti, v dôsledku ktorých by mohlo dôjsť k závažnejšiemu spomaleniu postupu okresného súdu pri prerokovaní a rozhodnutí uvedenej právnej veci.

3.4 Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným prietahom, bol postup okresného súdu. Ten v období od 12. mája 2004 do 22. júna 2004 vykonal procesné úkony spočívajúce v rozhodnutí o zmene žaloby sťažovateľky zo 4. júla 2003 a vo výzve žalovanému, aby sa v lehote piatich dní vyjadril k čiastočnému späťvzatiu žaloby zo strany sťažovateľky a k jej návrhu na zastavenie konania v uvedenej časti z 23. apríla 2004. Oba úkony realizoval okresný súd 31. mája

2004. Výzva bola doručená 8. júna 2004 a písomné vyhotovenie rozhodnutia o pripustení zmeny návrhu 22. júna 2004.

V nasledujúcom období od 23. júna 2004 do 5. júla 2005 (viac ako jeden rok) bol okresný súd v posudzovanom konaní nečinný bez toho, aby jeho ďalšiemu postupu bránila relevantná zákonná prekážka.

Listom zo 6. júla 2005 okresný súd opätovne vyzval žalovaného, aby sa vyjadril, či súhlasí so zastavením konania v rozsahu čiastočného späťvzatia žaloby sťažovateľkou podaním z 23. apríla 2004. Žalovaný vyjadril svoj súhlas v podaní doručenom okresnému súdu 31. augusta 2005.

V nasledujúcom období od 1. septembra 2005 do 26. apríla 2006 (takmer osem mesiacov) bol okresný súd opäť vo veci nečinný bez relevantného právneho dôvodu.

Zákonný sudca nariadil pojednávanie vo veci 27. apríla 2006. Uznesením z 11. mája 2006 okresný súd konanie v časti uvedenej v návrhu sťažovateľky z 23. apríla 2004 zastavil a 8. júna 2006 zaslal účastníkom konania písomné vyhotovenie tohto rozhodnutia, ako aj predvolania na pojednávanie nariadené na 18. september 2006.

Nečinnosť okresného súdu v označených obdobiach (spolu približne dvadsať mesiacov, t. j. 1 rok a osem mesiacov) je potrebné považovať za zbytočné prietahy v posudzovanom konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

S ohľadom na označené obdobia nečinnosti okresného súdu a stav konania v uvedenej veci, keď po viac ako siedmich rokoch od podania žaloby (24. júna 1999) nie je konanie právoplatne skončené, pričom v období od mája 2004 do mája 2006 okresný súd rozhodol iba o pripustení zmeny návrhu (31. mája 2004) a o zastavení konania v časti, v ktorej zobrala sťažovateľka žalobu späť (11. mája 2006), nemožno procesný postup okresného súdu v posudzovanom konaní ani v období po 12. máji 2004 považovať za zlučiteľný so základným právom sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných

priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené právo sťažovateľky bolo porušené (bod 1 výroku nálezu).

3.5 Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil, že nečinnosťou okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádza (bod 2 výroku nálezu).

3.6 Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 10 000 Sk z dôvodu nemajetkovej ujmy spôsobenej pretrvávajúcim stavom právnej neistoty v súvislosti s posudzovaným konaním, a to aj napriek predchádzajúcemu nálezu ústavného súdu z 15. apríla 2004.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Pretože porušenie základného práva sťažovateľky, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd priznal v tomto prípade finančné zadosťučinenie v plnej výške uplatnenej v sťažnosti, t. j. v sume 10 000 Sk (bod 3 výroku nálezu), zohľadňujúc predmet, charakter a dobu posudzovaného konania, dĺžku zbytočných priet'ahov v konaní (jeden rok a osem mesiacov) a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľky. Jej závažnosť

nepochybne podstatným spôsobom zvyšuje fakt, že k zbytočným priet'ahom v postupe okresného súdu v posudzovanom konaní došlo opakovane po tom, čo ústavný súd nálezom č. k. II. ÚS 52/04–27 z 15. apríla 2004 vyslovil porušenie základného práva s'ťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 9 C 125/99 a prikázal mu postupovať v jeho ďalšom priebehu bez zbytočných priet'ahov. Táto skutočnosť sa na výške primeraného finančného zadosťučinenia priznaného s'ťažovateľke v danom prípade neodrazila výraznejším spôsobom v dôsledku viazanosti ústavného súdu petitom s'ťažnosti (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde v spojení s § 50 ods. 3 uvedeného zákona).

3.7 S'ťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne žiadala, aby jej ústavný súd priznal náhradu trov konania pred ústavným súdom v sume 5 788 Sk, pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby realizované v roku 2006 (prevzatie a prípravu zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, písomné podanie na súd), ako aj režijného paušálu.

Ústavný súd pri rozhodovaní o požadovanej náhrade trov vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Pri stanovení výšky priznanej náhrady trov právneho zastúpenia s'ťažovateľky vychádzal ústavný súd z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) s tým, že predmet konania pred ústavným súdom o s'ťažnosti v zmysle čl. 127 ústavy je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením, alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 129/03, III. ÚS 11/05).

Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v roku 2006 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 2 730 Sk a hodnota režijného paušálu 164 Sk.

V súlade s uvedenými ustanoveniami vyhlášky č. 655/2004 Z. z. mohla sťažovateľka požadovať náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2006 (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, písomné podanie vo veci – sťažnosť), teda 2x 2 730 Sk + 2x 164 Sk, spolu 5 788 Sk.

Ústavný súd preto priznal sťažovateľke podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde náhradu trov právneho zastúpenia v uplatnenej výške 5 788 Sk (bod 4 výroku nálezu).

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. augusta 2006